

185

19-01

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

verenigingsorgaan van de vogelwerkgroep het gooi e.o

Redactie : Henk Hardon
Andries Stoker
Maarten Klomps
Wim Duurland

Redactie adres : Gabriëlgaaarde 42, 1214 AM Kortenhoef, 035-62478

Illustratie : Han Schaap blz. 21
Willy Leurs blz. 16, 23, 26, 28

Typewerk : Inge Karsemeyer
Marian Harder
Joke Hardon

Verzending : Beb Dwars-van Achterberg, Prinsenstr. 15, 1211 LS Hilversum
tel. 035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie

De redactie behoudt zich het recht voor artikel voor plaatsing te weigeren

De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen

INLEVEREN COPY : UITERLIJK 23 MAART

INHOUDSOPGAVE

- 1 : Van de redactie
- 2- 4 : Programma
- 5- 6 : Bestuursmedelingen
- 7 : Agenda algemene ledenvergadering
- 8-12 : Jaarverslagen
- 13 : Financieel overzicht
- 14 : Avifauna van het Gooi nieuwsbrief nr. 4
- 15-17 : De ontwikkeling van de populatie van de Oeverzwaluw in het Gooi e.o.
- 17 : Mededelingen subgroep avifauna
- 18-19 : 1^e voorjaarswaarnemingen 1984
- 20 : Een in Rusland geringde Kokmeeuw in het Naarderbos
- 21 : Verslag van de excursie naar het Laarderwasmeer 14-10-1984
- 22-24 : Blauwe reigers en geelgerande watertorren
- 24 : Een "Kruisbek"- Scholekster in het Vechtplassengebied
- 25 : Ontvangen literatuur
- 26-28 : Veldwaarnemingen

Jaargang 19 nr. 1, februari 1985

VAN DE REDAKTIE

De vogelwerkgroep heeft met ingang van 1 februari een postnummer ingesteld namelijk Postbus 1028, 1200 BA Hilversum. Wilt u voortaan alle post voor het secretariaat naar deze postbus sturen? De in de Korhaan genoemde andere adressen blijven gewoon gehandhaafd.

Wist u dat u zich als lid van de VWG tegen een gereduceerd tarief kunt abonneren op "Het Vogeljaar" voor f17,50. Het vogeljaar is een tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. Het blad verschijnt zes maal per jaar en is geïllustreerd met foto's en tekeningen. U kunt u voor een abonnement opgeven bij de penningmeester van de VWG.

Nu de subgroep Zuidelijk Flevoland zelfstandig is geworden, worden de veldwaarnemingen van dit gebied niet meer in een aparte rubriek vermeld. Voortaan worden deze waarnemingen per soort tussen de waarnemingen van het Gooi e.o. vermeld.

Van onze vroegere subgroep Zuidelijk-Flevoland thans geheten Stichting Vogel-en Natuurwacht "Zuid-Flevoland" ontvingen we de eerste uitgave van hun tijdschrift "de Grauwe Gans". Het blad ziet er goed verzorgd uit met o.a. foto's en tekeningen.

De vogelcursus begint weer op 26 februari a.s.. Deze cursus duurt 6 weken en u kunt zich opgeven bij: fam. van Klaveren, Berkenhof 3, Kortenhoef tel.035-61426.

PROGRAMMA

- Dinsdag 12 febr. Werk-kontaktavond te Naarden
Op deze avond is er een vergadering van de subgroep avifauna, na de pauze praten we over de "Avifauna van 't Gooi" o.l.v. Dick Jonkers.
We verwachten iedereen om 19.45 uur in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden
- Zondag 24 febr. Ochtendexcursie naar de Amsterdamse waterleidingplas
We verzamelen om 6.45 uur op het Oosterspoorplein in Hilversum. De excursie staat onder leiding van dhr. van Bergeik.
- Donderdag 28 febr. Lezing in de Goede Herderkerk te Hilversum
Deze avond is drs. Mennobart van Eerden, bioloog bij de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, onze inleider. De titel van zijn dialezing is "De betekenis van het IJsselmeergebied voor duikeenden, Futen en Aalscholvers". Zowel de situaties in het zomer-als winterhalfjaar zullen worden toegelicht. Aspecten die hierin ter sprake komen zijn het voedsel, rui, de verspreiding op het IJsselmeer en de relatie met de Oostvaardersplassen. De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum
- Vrijdag 1 mrt. Uilenexcursie in de avond te Baarn.
Deze excursie zal worden gehouden op het landgoed rondom Kasteel Groeneveld te Baarn.
We vertrekken om 21.00 uur vanaf de parkeerplaats voor het kasteel.
Excursieleiders zijn: Jelle Harder, Yves Vogel en Adri Vermeule.
- Zondag 10 mrt. Ochtendexcursie in het Laarderwasmeer
We verzamelen om 8.00 uur aan het eind van de Meerweg in Hilversum. De Meerweg is een zijstraat van de Kamerling-Onnesweg. Het is de weg die voor het gebouwencomplex van Philips langsloopt.
De excursie staat onder leiding van Jelle Harder (zie ook lezing na de algemene ledenvergadering).
- Dinsdag 12 mrt. Werk-kontaktavond te Naarden
We verwachten weer zoveel mogelijk mensen te zien om 20.00 uur in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden.
- Zaterdag 23 mrt. Ochtendexcursie Stichtse brug en omgeving
We verzamelen om 8.00 uur aan het eind van de Meentweg in Eemnes. Deze excursie staat onder leiding van Adri Vermeule.
- Donderdag 28 mrt. Algemene ledenvergadering in de Goede Herderkerk te H'sum
Aanvang 20.00uur.
Agenda zie elders in dit blad.
Na de pauze wordt er een korte dialezing gehouden over het Laarderwasmeer door Paul v.d Poel en Jelle Harder.
Er zal o.a. wat verteld worden over de historische ontwikkeling van het gebied, de verschillende landschapstypen met bijbehorende avifauna en de veranderingen die hierin gaande zijn.
Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum.

- Zondag 31 mrt. Ontbijten met de boswachter te Baarn
Een wandeling, in samenwerking met de boswachter van Groeneveld, van ongeveer twee uur op het landgoed rondom het kasteel. Aanvang 6.00 uur voor het kasteel.
Van de kant van de vogelwerkgroep zullen de volgende excursieleiders aanwezig zijn: Adri Vermeule, Jelle Harder, Dick Jonkers, Nico Dwars, Peter Dieperink, Jacob Verhey, Erik Lam en Jaap Mekel.
Deze excursie is er een in de reeks koffie drinken met de boswachter en worden iedere laatste zondag van de maand gehouden.
Na afloop van deze wandeling is het mogelijk om tegen vergoeding deel te nemen aan het ontbijt.
- Maandag 8 apr. Wandeling door de 's Gravelandse landgoederen
Op deze tweede paasdag een heerlijke ochtendwandeling door de 's Gravelandse landgoederen Schaep en Burgh en Boekesteyn. We verzamelen om 6.30 uur op de parkeerplaats van Schaep en Burgh aan het Noordereinde te 's Graveland.
Wilt u zoveel mogelijk uw lidmaatschapskaart van Natuurmonumenten meenemen.
De excursie staat onder leiding van Jaap Mekel.
- Dinsdag 9 apr. Werk-kontaktavond te Naarden
U bent van harte welkom om 20.00 uur in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden.
- 19-20-21 apr. Weekend Terschelling
Dit vogelweekend brengen we door in de kampeerboerderij "De Jonge Jan" in Formerum.
Wilt u dit weekend mee, neem dan eerst contact op met Joke Hardon tel.02154-18804, maak dan de kosten f70,- over op gironummer 2529179 t.n.v. de penningmeester VWG te Weesp.
In de prijs zit inbegrepen, de overtocht naar en van Terschelling, fietsen, twee overnachtingen en de maaltijden van zaterdagmiddag en avond en die van zondagmorgen en middag.
Wat moet u zoal meenemen
Slaapzak, verrekijker, thermoskan, laarzen, regenkleding, warme kleding, wanten, muts, washand, handdoek, brood voor vrijdagavond en zaterdagmorgen.
Vertrek om 15.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum
De boot vertrekt vrijdags 's avonds om 19.15 uur, u wordt als u niet vanuit Hilversum vertrekt om 18.30 uur in Harlingen-Haven verwacht dit i.v.m. het kopen van de groepskaart. Als u niet uit Hilversum vertrekt geef dit dan wel door aan Joke.
De boot vertrekt zondagmiddags om 17.00 uur vanuit Terschelling.
Opgeven voor 1 april.
- Donderdag 25 apr. Lezing in de Goede Herderkerk te Hilversum
De dialezing van deze avond is geheel gewijd aan het onderwerp "Eendenkooien in Nederland". Dhr. Désiré Karelse uit Nieuwegein is daarover onze inleider.
Sinds 1979 houdt hij zich intensief bezig met het bezoeken, inventariseren, beschrijven en beschermen van eendenkooien.

Dhr. Karelse verteld u over het ontstaan, de bouw, inrichting en benamingen van een kooi. Ook de vangtechniek, kooivogels, gebruik van de hond, kooihuisje, enz. komen aan de orde. Door dit hele verhaal heen zien we telkens weer het planten-dieren-en vogelleven in en rondom de eendenkooi. Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum.

- Zaterdag 27 apr. Fietsexcursie door de Eempolders te Eemnes
We verzamelen voor het gemeentehuis in Eemnes om 8.00 uur. Adri Vermeule, Rick van den Akker en Inge Karsemeyer zullen deze excursie voor u leiden.
- Zondag 5 mei Excursie Oppad-Kromme Rade te 's Graveland
Vertrek vanaf het oppad om 6.00 uur. Hoe komt u bij het Oppad; komende van de Vreelandseweg gaan we over de brug van het Hilversumskanaal, richting 's Graveland, over de brug direkt linksaf u komt dan op de Emmaweg. Hier begint het Oppad en de start van de excursie. Laarzen en eventueel regenkleding meenemen. Deze wandelexcursie zal tot ongeveer 12.30 uur duren. Excursieleider is Adri Vermeule.
- Dinsdag 14 mei Werk-Kontaktavond te Naarden
U bent om 20.00 uur weer welkom, op de laatste werk-kontakt-avond voor de zomer, in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden.
- Zaterdag 25 mei Fietstocht door de Vechtstreek
We starten bij van Meurs golfkartonfabriek Franse Kampweg 10 te Bussum, om 7.00 uur. De fietstocht zal gaan langs de Hilversumse meent, Horn-en Kuyer polder naar de Spiegelpolder, Ankeveen, Stichtse kade, etc. Het geheel staat onder leiding van Adri Vermeule.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Streekplannen:

In het redactioneel van Korhaan 18(5) werd al een woord geschreven over het voorontwerp-streekplan Utrecht en het ontwerp-streekplan Gooi en Vechtstreek die onlangs zijn uitgebracht. Het bestuur gaf op beide plannen commentaar. Wat het Utrechtse deel betreft zien we helaas plannen om de waterrecreatie geleidelijk aan meer ruimte te geven. Zo wordt o.a. voorgesteld om de surfers op de voor vogels waardevolle Loenerveense plas toe te laten; het botenbestand op Vinkeveen met maar liefst 3000 stuks(!) uit te breiden; het aantal aanlegplaatsen rond de Loosdrechtse plassen met 1500 uit te breiden en op het Eemmeer een 'klein' aantal aanleg- en ligplaatsen te creëren. Maatregelen om tot een zónering van de surfsport te komen zijn nergens te vinden, iets dat juist zo hard nodig is.

Het ontwerp Gooi en Vechtstreek ziet er in eerste instantie niet zo slecht uit. Een duidelijke keuze van behoud van natuur en landschap wordt echter niet gemaakt. Enkele belangrijke punten:

-- Verdere bebouwing zal hoofdzakelijk binnen de bebouwde kernen van Hilversum en Bussum dienen plaats te vinden. Op de Bussummer Meent zal niet gebouwd worden, wel bestaat er een bouwplan voor een gebied bij het Lagieskamp, ten zuidwesten van Naarden.

Een gedeelte van de Bloemendaler Polder en het Vierde Kwadrant zijn helaas als reserve-bouwlocaties aangewezen.

-- Waterrecreatievoorzieningen zijn gepland tussen de Stichtse Brug en de Huizer pier en rond de Hollandse Brug. Het westelijke Eemmeer en de kuststrook tussen Naarden de Huizer pier zullen zoveel mogelijk van watersport gevrijwaard worden.

-- Er wordt gekozen voor de naar het westen opgeschoven Gooiboog i.p.v. de sneltram. De verlengde Bergweg tussen Blaricum en de Bijvanck mag alleen open blijven voor het openbaar vervoer. De mogelijkheid om later de westelijke Randweg in Huizen aan te leggen blijft bestaan.

-- De belangrijke weidevogelgebieden de Oostermeent en de Egelshoek zullen op wat langere termijn als relatienotagegebied worden aangewezen. De Oostermeent wordt eventueel aan de ruilverkaveling Eemland toegevoegd.

Voor geïnteresseerden zijn de V.W.G. reacties bij het sekretariaat verkrijgbaar.

Voortgang Ruilverkaveling Eemland.

De actie 'Redt de Weidevogels Eemland' die enkele jaren geleden op initiatief van de V.W.G. en de Vogelwacht Utrecht tot stand kwam was een groot succes en had tot gevolg dat een aanzienlijk bedrag bijeen werd gebracht. Voor dat geld moet nog steeds een doel gevonden worden.

De voorbereidingen van de ruilverkaveling zijn ondertussen verder gegaan.

De Landinrichtings Commissie werkt momenteel aan een voorontwerpplan dat aan een aantal voorwaarden moet voldaan. Deze zijn o.a.:

-- de vorming van weidevogelreservaatgebieden met een oppervlakte van totaal 350 ha.

-- de mogelijkheid om 40 boerderijen te verplaatsen.

-- In de centrale delen ten westen en oosten van de Eem mogen om landschappelijke redenen geen nieuwe boerderijen worden gevestigd.

Over allerlei belangrijke 'details', zoals het grondwaterpeil, de waterhuishouding, groenvoorzieningen, aanleg van wegen, etc., wordt nog druk onderhandeld tussen overheid, boeren en natuurbeschermers.

De achterban van de twee natuurbeschermingsvertegenwoordigers in de landinrichtings Commissie wordt gevormd door de Overleggroep Eemland, waarin diverse natuurbeschermingsorganisatie vertegenwoordigd zijn, waaronder het Comité Redt de Weidevogels Eemland! De voorgaande jaren werd dit overleg bijgewoond door iemand van de Vogelwacht Utrecht, sinds kort heeft onze vereniging deze taak overgenomen (P. Dieperink). Het zal pas in 1987 zijn dat het definitieve ruilverkavelingsplan zal zijn vastgesteld.

Overleden: Mw. A.M. Bernhard Liebergerweg 730 Hilversum.

Opgezegd per 1-1-1985.

R.A.J. v.d. Berg	H. Harder	Mw. E.de Marez-oyens
Mw. E. Biemond	Mw. A. Hartings	per '84, J.Hu-A-Ng
J.Bout	F. v.d. Hulst	W. Schaap
H.H. Fekkes	J. Kraakman	Mw. Schoenmaker
T. Wittmarschen	J.W.v.Woersem	

Opgezegd i.v.m. zelfstandig worden van V.W.G.Zuid-Flevoland.

J. Dons	H. Duivenvoorden	W. Dijkstra
W. Heeroms	H.H.W.Huitzing	Mv.L. Jansma
K. Jood	J. Marcusse	C.E.J. Rappard
J.W. Rijkenborgh	M.L. Tomei	R. V. Veen
N. Verlaat	L. Verberne	T. Walraven

Geroyeerd per 1-1-1985.

H.Bakker	E.A. Bekhuis	W. Bekkema
Mw. T.v. Beusekom	B.H. Bos	Mw. C.La Chapelle
Mw. M. Goossen		J. Hopperus
M. Jungkurt	J.P. Kostelijk	P.J. Moolenbeek
W.F. van Rest	F. Rossenberg	H.Th. Valenton
R.M. Vunderink		

Adreswijziging.

H.C. Gartner, Heiligenbergerweg 144, 3818 AN Amersfoort

Nieuwe leden per 1-1-1985.

Nw. huisg.lid bij Rinus Verschuren, Rina Verschuren
Nw. huisg.lid bij Jan Ram, Nicole en Mireille Ram
Huisg.lid vervallen bij, Jos de Jonge, Mw. de Jonge
Dhr.en Mw.Boontje Radboudln.8, 1402 XP Bussum tel. 02159-10432
Mw.E.Boerma C.Heyensoenln.23,1241 BL Kortenhoef tel. 035-62720
E. Bood Burg.de Raadsingel 12, 1398 BE Muiden tel. 02942-1499
Dhr.v.Daalen Sophialn.22, 1213 XN Hilversum huisg.lid mw.v.Daalen tel.035-40967
B.den Hoed Bies 5, 1273 CG Huizen tel. 02152-61962
M.C.Jansen Paulus Emtinckweg 21, 1111 BT Diemen tel. 020-905785
R.F.M.Marres Pr.Beatrixlaan 56, 1111 GE Diemen tel. 020-995329
Mw.C.Kool Hazenstraat 85, 1216 AW Hilversum tel. 035-40006
Mw.J.v.Lunteren-Corts Irisstr.75,1214 ES H'sum tel. 035-44272
M.H.Malta Jan Bertsstraat7,1111 AN Diemen tel. 020-901326
T.de Nuijl Neuweg 257, 1214 GR Hilversum tel. 035-12395
Mw.A.M.Oostenrijk-Walda Serdangln.2,1217 HH H'sumtel. 035-46629
Mw.C.Ram Anne Franklaan 321,1403 HP Bussum tel. 02159-30776
Mw.T.Trompetter Sterreln. 58, 1217 PT Hilversum tel. 035-16693
Mw.W.B.v.Zadelhof M.Philipsln. 20, 1403 GL Bussum tel. 02159-15749
F.Boom Koekoekln. 146, 1403 EK Bussum
A.A.Kruithof Lothariusln. 54, 1402 GL Bussum tel. 02159-31385
L.Sikking Leeuwerikln. 85 2e 1403 CM Bussum tel. 02159-33491
H.Dwars jr. Oosteinde 5,1401 UV Bussum
A.Storm v.Leeuwen Stadh.Willem2ln.12,1411 ER Naarden tel.02159-44232
Mw.J.W.S. de Waard Dr.Kuyperln.50,1272 HS Huizen tel.02152-54717

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Donderdag 28 maart 1985 in de Goede Herderkerk Simonstevinweg te Hilversum.
Aanvang 20.00 uur.

Agenda

- 1 Opening; ingekomen stukken
- 2 Vaststelling van het verslag van de algemene ledenvergadering van 22 maart 1984
(zie Korhaan 18 (2), blz. 32-33.)
- 3 Goedkeuring van de jaarverslagen van sekretaris en subgroepen;
  - a sekretaris
  - b subgroep Avifauna
  - c " Nestkasten
  - d " Excursies
  - e " Vogelkursus
  - f subgroep Eempolders
  - g " Korhaan
  - h " Propaganda
  - i " Zuidelijk Flevoland

De jaarverslagen zijn in dit nummer van de Korhaan opgenomen

4 Opheffing van de subgroep Zuidelijk Flevoland.

5 Bespreking van het financieel beleid:

- a Verslag van de kascommissie
- b Vaststelling van de rekening over 1984
- c Vaststelling van de begroting over 1985
- d Décharge van de penningmeesteresse
- e Benoeming van de kascommissie

6 Bestuursverkiezing:

a Voorzitter: Henk Hardon	herkiesbaar
b Overige bestuursleden:	
Aan de beurt van aftreden zijn:	
P.W. Dieperink	niet herkiesbaar (1 ^e sekretaris)
F.A. v. Klaveren	niet herkiesbaar (2 ^e sekretaris)
Mw.L.Mudde	herkiesbaar (penningmeesteresse)
R.G.Moolenbeek	niet herkiesbaar (subgroep Avifauna)
R.A.Kole	herkiesbaar (" Eempolders)
J.Mekel	herkiesbaar (" Nestkasten)
Mw.J.Hardon-v.Velsen	herkiesbaar (" Excursies)
G.Blok	niet herkiesbaar (" Z.Flevoland)

Voor de functie van 1^e sekretaris en 2^e sekretaris kunnen kandidaten tot het begin van de vergadering bij het bestuur worden aangemeld.
Tegenkandidaten kunnen tot het begin van de vergadering schriftelijk bij het bestuur worden aangemeld. (zie statuten Art.10:4).

7 Rondvraag

8 Sluiting

Na de pauze : zie programma.

JAARVERSLAG VAN DE SEKRETARIS OVER 1984

Ledenbestand:

Het aantal leden bedroeg op 31 december 1983 : 475
en op 31 december 1984 : 466

Bestuur:

Het bestuur wordt gevormd door:

voorzitter	Henk Hardon
1 ^e sekretaris	Peter Dieperink
2 ^e sekretaris (ledenadministratie)	Fred van Klaveren
Penningmeesteresse	Laura Mudde
Subgroep Avifauna	Rob Moolenbeek
" Eempolders	Rob Kole
" Nestkasten	Jaap Mekel
" Propaganda	Han de Soete
" Excursies	Joke Hardon-van Velsen
" Korhaan	Henk Hardon
" Vogelcursus	Yves Vogel
" Z.Flevoland	Ger Blok
Algemeen lid	Beb Dwars-Achterberg

Wegens drukke werkzaamheden heeft Fred van Klaveren de ledenadministratie per 1 december 1984 overgedragen aan Laura Mudde.

Het bestuur vergaderde 7 maal.

Kontakten met andere organisaties:

- a) Stichting Gooisch Natuurreservaat: We bezochten de opening van de nieuwe vogelobservatiehut in het Laarder Wasmeer. Diverse andere kontakten.
- b) Vereniging Leefmilieu 't Gooi, Vechtstreek e.o.: Een gedeelte van de vergaderingen werd bijgewoond. Diverse andere kontakten.
- c) Vrijwillig Goois Natuurbeheer. o.a. i.v.m. oeverzwaluwvanden,
- d) Vrienden van het Gooi. o.a. i.v.m. de surfactiviteiten bij Oud-Valkeveen,
- e) Stichting Milieutijdschrift 't Gooi, Vechtstreek, e.o.: We hielpen bij de oprichting van deze Stichting, die het tijdschrift 'de Wijde Blik' uitgeeft.
- f) N.J.N.; diverse afdelingen binnen 't Gooi: leden van deze jeugdbonden voerden de verkeersslachtoffertellingen bij de Stichtse Brug uit.
- g) Vogelbescherming: i.v.m. de sanering van de Vrije Vogelreservaten.
- h) SOVON/COV: we bezochten de jaarlijkse vergadering en werden lid van deze stichting (distrikt Utrecht). Onze medewerking aan diverse tellingen werd gecontinueerd.
- i) Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord Holland: we bezochten vergaderingen als waarnemer.
- j) Vogelwacht Utrecht: i.v.m. de ruilverkaveling Eemland.
- k) Vogel-en Natuurwacht Zuidelijk-Flevoland: de opening van haar onderkomen te Almere-stad werd bijgewoond.
- l) Gemeente Huizen: we deden het voorstel om het schiereiland bij de haven als natuur-educatief gebied in te richten.
- m) Gem. Naarden: correspondentie werd gevoerd over de surf-activiteiten bij Oud-Valkeveen. Het surfen is daar nu "definitief" gestopt. We gaven een advies m.b.t. het uitbaggeren van de vestinggrachten.
- n) Dienst der Domeinen: i.v.m. beheer surfstrand Oud-Valkeveen.

- o) Natuurmonumenten: Diverse kontakten, waaronder een discussie over het verstoren van IJsvogels te Hilverbeek.
- p) Gemeente Hilversum: We maakten bezwaren tegen het voornemen om het Spanderswoud-project van het V.G.N. geen subsidie te geven.
- q) Rijkswaterstaat: i.v.m. verkeersslachtoffertelling Stichtse Brug.
- r) Overige Kontakten: S.B.B., R.I.N., L.H.Wageningen, S.M.F., Organ. Wintervoeding en Revalidatie, Vogelwacht Delft, Ver.Vrienden van Eemland, diverse gemeenten.

Andere activiteiten:

- We gaven commentaar op het ontwerp-streekplan het Gooi en Vechtstreek en het voorontwerp streekplan Utrecht.
  - Opnieuw werd bezwaar gemaakt tegen een voorgenomen uitbreiding van de jachthaven 't Raboes. Een eerdere ontgrondingsaanvraag was namelijk ingetrokken en later weer gewijzigd ingediend.
  - In een vroeg stadium gaven we advies m.b.t. het beheer van het Eemmeer. Het ontwerp beheersplan is onlangs door S.B.B. vastgesteld en er zal nu een inspraakprocedure volgen. We deden ook het voorstel om het waardevolle Eemmeer op de lijst van Nederlandse Wetlands te plaatsen.
  - Aan G.S. van Noord-Holland adviseerden we van de belangrijke weidevogelgebieden de Oostermeent en de Egelshoek relatienotagebied te maken. Dit advies vonden we gelukkig terug in het ontwerp-streekplan.
  - Er werd gereageerd op een artikel in de Gooi-en Eemlander over Kraaiachtigen.
  - Namens het comité 'Redt de Weidevogels in Eemland' namen we zitting in de overleggroep Eemland. Het comité wordt gevormd door de Vogelwacht Utrecht en de V.W.G.. In het verleden had de V.W.G. Utrecht deze taak op zich genomen.
- Ledenavonden. Er werden in totaal 8 lezingen/filmavonden en 8 werk/kontakavonden.

Bibliotheek:

De bibliotheek werd verder uitgebreid met diverse boeken, tijdschriften en publikaties. Van de ontvangen literatuur werden inhoudsoverzichten gemaakt voor de Korhaan door Mw.H.W.Reddingius. Het archief met mappen van deelgebieden in 't Gooi e.o. werd uitgebreid en verzorgd door mw.L.J.Dwars-van Achterberg, die ook de uitleen verzorgde samen met Adri Vermeule.

Peter Dieperink.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP AVIFAUNA 1984

In 1983 vermeldden wij dat er nu serieuze plannen zijn om een "Avifauna van het Gooi" samen te stellen. Onder leiding van D.A.Jonkers werden enkele bijeenkomsten belegd waar de diverse sub-groepjes verslag uitbrachten van hun vorderingen. Een deel van de avifaunistische werkzaamheden van de subgroep wordt door deze groepjes overgenomen.

Als alles volgens plan verloopt is het de bedoeling dat de Avifauna in 1986 zal verschijnen.

Op 10 januari en op 11 september werden bijeenkomsten gehouden in de Godelinde scholengemeenschap. Deze avonden werden evenals de maandelijkse werk/kontakavonden goed bezocht.

Op 14 februari werd op deze werkvond aandacht besteed aan het pluizen van uilenballen olv. D.A.Jonkers.

De archiefwerkzaamheden en de uitleen werden verzorgd door Bep Dwars en Adri Vermeule. De heer W. van der Zwaan hield wederom de kartoteek bij.

Deze kartotheek zal zeer van pas komen bij het bespreken van de soorten voor de "Avifauna".

Jos de Jonge verzorgde weer de veldwaarnemingen rubriek in de Korhaan.

Vele leden bezochten de jaarlijkse SOVON/COV bijeenkomst.

De volgende tellingen zijn in 1984 door leden verricht:

- Broedvogelmonitoring projekt (A.Vermeule, P.v.der Poel).
- PTT telling Zuiderheide (P.v.Poel), 's-Graveland (A.Vermeule), Eempolder en 's-Graveland (R.v.Beusekom) en Laren (R.de Beer).
- Huiszwaluwen (R.Kole).
- Steenuilen (W.Leurs).
- Oeverzwaluwen (P.Diepering).
- Midwinter watervogeltelling (A.Stoker).
- Kleine Zwanen (R.G.Moolenbeek) .
- Bosuilen aanvulling (D.Jonkers).
- Maandelijkse watervogeltelling in de randmeren (A.Vermeule).
- Blauwe reiger, Roeken en Bonte kraaiëntelling (R.v.d.Akker).
- Patrijzëntelling (P.Vos).
- Waterhoentelling (D.Jonkers).
- Voorjaarsfenologie (N.Klippel).
- Najaarsfenologie (R.Kole).
- Roofvogeltelling (W.Leurs en A.Stoker)

Van diverse van deze tellingen zijn reeds verslagen gepubliceerd in de Korhaan Geinventariseerd werden in 1984 de volgende gebieden:

- Bebouwde kom van Eemnes (J.Harder/A.Vermeule).
- Hoekerpolder (D.Jonkers).
- Bebouwde kom Laren (D.Jonkers).
- Hilversumse Meent (i.s.m. Biologische werkgroep, P.Vos en H.v.Oosterhout)
- Zonnestraal (E.Lam)
- Hoogt van 't Kruisbuurt in Hilversum (E.Lam).
- Egelshoek (E.Lam).

In 1984 verschenen de volgende uitgave in serie

- nr. 45. Broedvogels in de bebouwde kom Blaricum; 1-17. D.A.Jonkers e.a.
- nr. 46. Over het voedsel van overwinterende Ransuilen in het Gooi; 1-6-
D.A.Jonkers.
- nr. 47. Broedvogelinventarisatie van de Vuntus; 1-14. A.P.Vermeule.

R.G.Moolenbeek en A.Vermeule

JAARVERSLAG SUBGROEP NESTKASTEN 1984

Het nestkasten verslag 1982-1983 is gereed, in het voorjaar van 1985 zal dit verslag verschijnen.

In 1984 zijn de diverse terreinen wederom gecontroleerd.

Vanaf deze plaats willen wij alle nestkastcontroleurs danken voor hun medewerking.

Er gaven zich enkele leden op om mee te werken.

Jaap Mekel en Han de Soete

JAARVERSLAG SUBGROEP EXCURSIES

Er werden dit jaar 20 excursies georganiseerd. Door slechte weersomstandigheden konden twee excursies geen doorgang vinden.

5 dagexcursies De excursies naar Zeeland en Hondsbosse Zeewering konden door het slechte weer geen doorgang vinden.

11 ochtendexcursies Waaronder twee fietsexcursies.

2 avondexcursies Waaronder de bekende uilenexcursie rondom kasteel Groeneveld met veel deelnemers en een avondwandeling langs de Gooimeerkust.

2 weekenden Met een groot aantal deelnemers zijn deze weekenden op Vlieland doorgebracht.

Graag wil ik alle excursieleiders vanaf deze plaats hartelijk danken voor hun geweldige inzet.

Joke Hardon-van Velsen

JAARVERSLAG SUBGROEP VOGELCURSUS

Met inzet van iedereen gingen er toch weer een voor-en najaarscursus van start. Fred van Klaveren moest helaas, wegens studie redenen, afhaken.

Het excursie werk werd overgenomen door Inge Karsemeijer en Rick v.d.Akker. De aanmeldingsprocedure (telefoon, formulieren, e.d.) werd verzorgd door de fam. van Klaveren.

Dankzij een krante artikel, verzorgd door Jan Bos, kregen we een ouderwets volle najaarscursus.

Menig cursist melde zich aan als lid van de vogelwerkgroep

Emmy Disselkoen

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP EEMPOLDERS 1984

De veertiendaagse vogeltellingen in het Eempoldergebied werden ook dit verslagjaar weer met veel enthousiasme uitgevoerd.

Dit jaar werden deze tellingen niet alleen gehouden in de twee traditionele telgebieden "noord" en "zuid", maar werd voor het eerst ook de Oostermeent regelmatig bezocht. Hoewel de telresultaten van dit laatste gebied nog niet zijn uitgewerkt, hebben we toch de indruk gekregen dat het een interessant gebied is, waar nog veel leuke waarnemingen mogelijk zijn.

Er zijn voor de vogels in de Eempolders, evenals op vele andere plaatsen, helaas vele bedreigingen en de kans is groot dat de vogelstand langzaam verder achteruit zal blijven gaan. Gelukkig is het nog steeds een tamelijk vogelrijk gebied waar ook een aantal bedreigde soorten aangetroffen kunnen worden.

In het afgelopen jaar werden er in de broedtijd nog enkele Kempphaan vrouwtjes waargenomen en zelfs enkele jonge Kempphaantjes. We vermoeden dan ook dat er twee nesten zijn geweest.

Ook voor Kleine zwanen is het gebied belangrijk. Op een aantal min of meer vaste plekken kunnen we in de winter en het vroege voorjaar groepjes van deze soort waarnemen.

Hoewel er de laatste tijd geen afzonderlijke vergaderingen voor deze subgroep zijn geweest, hebben toch geprobeerd alle medewerkers zo goed mogelijk in te delen.

Helaas zijn er nog verscheidene telformulieren van het afgelopen jaar niet ingezonden. Hopelijk komen deze alsnog spoedig, zodat de overzichtslijsten gecompleteerd kunnen worden.

Alle tellers hartelijk dank voor de medewerking aan de tellingen van het afgelopen jaar.

Rob Kole

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP KORHAAN

In 1984 verschenen er zes nummers van de Korhaan. Het totaal aantal pagina's bedroeg 146.

Van de jaren 1981, 1982 en 1983 werd door dhr.v.d.Zwaan een index op auteur samengesteld.

De kwaliteit van het blad onderging op typegebied (nieuwe machines) verbetering jammer was wel dat af en toe de lay-out en drukwerk wat in kwaliteit achterbleef. We hopen dat in 1985 dit aanzienlijk zal verbeteren.

Het typewerk werd dit jaar verzorgd door, Marianne Harder, Joke Hardon en Inge Karsemeijer.

Het illustratiewerk werd verzorgd door Fred van Klaveren, Willy Leurs, Jacob Verhey en de aanwinst Hans Schaap.

De redactie werd uitgebreid met Wim Duurland aan het einde van het jaar.

De verspreiding van het blad was in handen van Bep Dwars-van Achterberg waarvoor onze dank die eveneens uitgaat naar alle inzenders van copy, typistes, tekenaars en niet te vergeten de bezorgers van dit blad.

Andries, Henk, Maarten, Wim.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP PROPAGANDA

We hebben met een propaganda stand deelgenomen aan:

Bijenmarkt te Bussum op 1 september

Vrijetijdsmarkt in Gooiland te Hilversum op 8 en 9 september

Herfstflora in Singer te Laren van 4 tot 14 oktober

Er is een begin gemaakt, met het zoeken naar nieuwe wegen voor het propagandawerk. De uitvoering van deze plannen zal een versterking van de groep van minimaal 3 personen vragen.

Han de Soete en Joke Hardon

SUBGROEP ZUIDELIJK FLEVOLAND

Van deze subgroep is geen jaarverslag ontvangen. Wel willen wij u verwijzen naar een verslag van de activiteiten in de Korhaan, jaargang 18 nr 4, augustus 1984 blz.84-85.

FINANCIEEL OVERZICHT 1984

contributie	8.367,50	afschr.inventaris	683,00
giften	295,20	vogeljaar	6,45
bijdragen	1.450,00	korhaan ver.orgaan	4.774,82
subsidies		ledenavonden	1.134,72
Naarden 83	100,00	secretariaat	397,45
Laren 84	60,00	penningm.-ledenadm.	138,50
Naarden 84	100,00	bestuurskosten	227,62
's Gravel.	80,00	lidmaatschappen	267,50
Muiden	50,00	diverse kosten	459,07
Eemnes 84	<u>50,00</u>	subgr. avifauna	162,47
subgr.eempolders	75,00	subgr. zuidelijk flevol.	88,53
subgr.excursies	9,20	subgr. nestkasten	261,00
intrest	380,70	subgr. propaganda	163,56
		avifauna van het gooi	1.774,77
		vogel-asyl	250,00
		saldo	<u>201,14</u>
	<u>11.017,60</u>		<u>11.017,60</u>

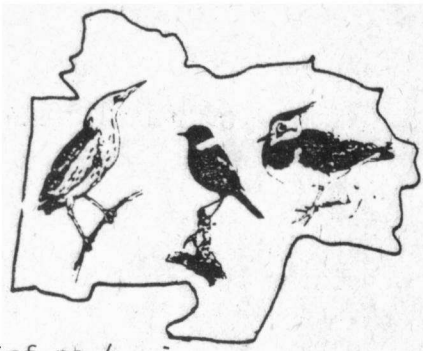
BALANS PER 31 DECEMBER 1984

inventaris	3.415,00	afschr.inventaris	908,00
giro	3.687,88	contributie 1985	1.777,40
giro plus rek.	6.407,93	vogeljaar 1985	211,20
kas	295,90	giften 1985	82,30
voortuitbetaald (herv.wijkgem.)	320,00	excursies 1985	70,00
		bibliotheek	267,00
		avifauna van het gooi	3.500,00
		uit te geven verslagen	1.500,00
		res.inventaris	3.000,00
		res.akties	100,00
		nog te betalen 1984	953,73
		diversen (kalenders)	187,50
		kapitaal	1.542,23
	<u>14.126,71</u>		<u>14.126,23</u>

BEGROTING 1985

contributie	8.000,00	de korhaan	5.000,00
subsidies/bijdragen	1.000,00	secretariaat	300,00
overige inkomsten	700,00	penningmeester	150,00
		div.bestuurskosten	400,00
		ledenavonden	1.200,00
		bibliotheek	400,00
		vogel-asyl	250,00
		lidmaatschappen	250,00
		avifauna van het gooi	750,00
		subgr.nestkasten	100,00
		subgr.avifauna	250,00
		subgr.eempolders	100,00
		subgr.cursus	100,00
		subgr.excursies	150,00
		subgr.propaganda	300,00
	<u>9.700,00</u>		<u>9.700,00</u>

AVIFAUNA VAN HET GOOI

nieuwsbrief no.4

Sinds de vorige nieuwsbrief (augustus 1984, Korhaan 18(4);85-86) zijn er al weer diverse tellingen uitgevoerd en inventarisaties uitgewerkt. Bovendien zijn er zowel door de werkgroepen als de coördinatoren verschillende vergaderingen gehouden. Al deze activiteiten zullen moeten resulteren in de verschijning van de publicatie over de vogels van het Gooi en omstreken. Er zal dit jaar heel hard gewerkt moeten worden om eind 1986 net voor het 20 jarig bestaan van de vogelwerkgroep het boek klaar te hebben. De hulp van alle vogelwerkgroepleden is onontbeerlijk. Wanneer niet alle zeilen worden bijgezet, wordt de streefdatum niet gehaald en komen we, zoals het zich nu laat aanzien eind 1987, begin 1988 klaar. De reacties op vorige oproepen om hulp zijn tot nu toe nihil geweest! Schroom niet en geef u op om op een of andere wijze te helpen. Op 12 februari om 20.00 uur is iedereen ook welkom in de Godelindeschool in Naarden.

Er bestaat behoefte aan:

- mensen die willen meewerken aan diverse tellingen en broedvogelinventarisaties.
- administratieve hulp voor verwerken van gegevens
- typistes/typisten
- mensen met grafische ervaring
- technische tekenaars

Opgave graag bij Joke Hardon   telefoon 02154-18804

De eerste meeuwentellingen zijn uitgevoerd en hebben leuke gegevens opgeleverd. Met een nieuwe Bosuultelling zijn we in januari begonnen. De gerichte Waterhoentellingen naar schommelingen in de winterpopulatie zijn hun tweede jaar ingegaan. Blauwe reiger, Patrijzen, Bonte kraaien en slaapplaatstellingen staan op het punt uitgevoerd te worden. Voor het broedseizoen staan de bebouwde kommen van Ankeveen, Kortenhoef, 's-Graveland en de Hilversumse Meent op het programma om onderzocht te worden. De groep technische zaken is gesplitst. Er is nu een speciale typegroep om alle aangeboden stukken te verwerken. Hiernaast is een fotocommissie voor het illustratiemateriaal gevormd, die zich tevens met zaken als vormgeving, tekenwerk e.d. zal bezighouden.

DE ONTWIKKELING VAN DE POPULATIE VAN DE OEVERZWALUW (RIPARIA RIPARIA)
IN HET GOOI EN OMSTREKEN IN 1983 EN 1984

Peter Dieperink

Aantallen broedparen en de ligging der kolonies.

In 1983 en 1984 waren op de volgende plaatsen kolonies gevestigd, met daarachter het getelde aantal broedparen

	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Groeve Oostermeent, Blaricum westwand	35-40	----
idem oostwand	60-70	70
Rijksweg Al, Naarden	70-80	----
Zuiveringschap Ned.d.Berg	24-26	----
Haven Huizen	5- 7	----
Steenfabriek Rijsbergen, Huizen	-----	60-65
Rijksweg 27 t.h.v. Oostermeent	55	-----
Hollandse Brug, talud spoorlijn	-----	<u>25-30</u>
<u>TOTAAL</u>	<u>194-223</u>	<u>110-130</u>

N.B.: De som van de aantallen achter de afzonderlijke kolonies is niet gelijk aan het totaal aantal broedparen, dit komt omdat ook de verstoorde kolonies in het overzicht zijn opgenomen.

Toelichting

Groeve Oostermeent: 1983 en 1984. In beide jaren een forse kolonie. Voorjaar 1984 werd de oostwand van de groeve door het VGN uitgebreid, in dit gedeelte vestigde zich medio juni de gehele kolonie. Dit tijdstip was zeer laat vergeleken met voorgaande jaren. Een gedeelte van de 70 paren was afkomstig van de nabijgelegen kolonie bij de steenfabriek, alwaar het eerste broedsel grootgebracht werd. Tot in september waren de vogels bij de wand aanwezig. In 1984 behoorde de kolonie tot de grootsten van Nederland.

Rijksweg Al, Naarden: Deze broedwand was alleen in 1983 bewoond. In 1984 werd wel enkele malen een solitaire vogel waargenomen, maar tot nestelen is het niet gekomen.

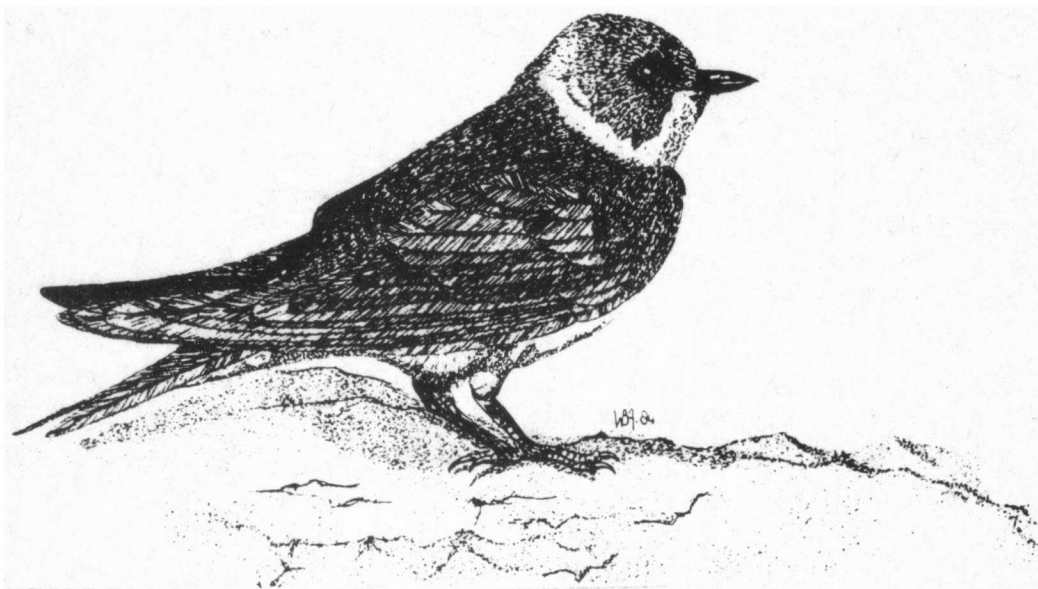
Zuiveringschap Nederhorst den Berg: 1983. Tijdens bouwwerkzaamheden ontstond een geschikt broedwandje aldaar, wat spoedig bezet werd. De kolonie kreeg ruime aandacht en het resultaat daarvan is dat er in 1985 een permanente oeverzwaluwwand op het terrein zal worden aangelegd! Dit is vooral gunstig daar er zelden in die omgeving Oeverzwaluwen broeden, bij gebrek aan broedgelegenheid.

Haven Huizen: 1983. In een gronddepot van de gemeente was een kleine kolonie gevestigd. In 1984 was dit depot verdwenen.

Steenfabriek Rijsbergen: 1984. Op het fabrieksterrein vestigde zich een forse kolonie in een bouwput. De vogels begonnen eind april al met nestelen. Na een succesvol eerste broedsel was de broedwand door de Oeverzwaluwen zelf ongeschikt gemaakt voor een vervolglegsel, waarop het merendeel zich in de nabijgelegen Groeve Oostermeent vestigde voor het tweede broedsel.

Rijksweg 27, Oostermeent: 1983. De zwaluwen hadden hun nestgangen ongelukkigerwijs uitgegraven in een zandheuvel die nodig was voor het aanleggen van de rijksweg. Na overleg met de aannemer bleek dat men de werkzaamheden niet aan de kolonie kon aanpassen. Besloten is toen om de kolonie in een vroeg stadium te vernietigen zodat de Oeverzwaluwen zich in de Groeve Oostermeent konden vestigen en het tijdverlies beperkt bleef. Dit geschiedde op 16 mei en inderdaad vestigden de 55 paren zich spoedig daarna in het Warandapark.

Hollandse Brug: 1984. De kolonie was gevestigd in het talud van de nieuwe spoorlijn naar Flevoland. De aannemer beloofde na te zijn ingelicht de vogels zoveel als mogelijk te ontzien, hetgeen succes had want er vond geen verstoring plaats.

Oorzaken voor de achteruitgang in 1984.

Sinds 1977 kwam een gemiddeld aantal van 250-300 paren in het Gooi e.o. tot broeden. 1983 was dus een matig jaar, het aantal van ca. 210 broedparen was ronduit slecht te noemen. Gezien het feit dat de aanwezige broedgelegenheid in dat jaar niet optimaal bezet was lijken omstandigheden buiten Nederland verantwoordelijk te zijn voor deze achteruitgang. Aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer werd hierover advies gevraagd. De heer H.N. Leys, ornitholoog en oeverzwaluwdeskundige, beantwoordde dit verzoek.

Duidelijk blijkt dat de situatie in de rest van Nederland en West-Europa even slecht of zelfs slechter is dan in het Gooi. Het aantal van ca. 120 broedparen steekt gunstig af bij resultaten elders. Hoeveel tijd nodig is voor een herstel na dit dieptepunt is moeilijk te zeggen. Gezien de relatief gunstige resultaten in onze omgeving kunnen we redelijk optimistisch zijn, mits het aanbod van broedgelegenheid niet afneemt.

Ten aanzien van de opmerking van de heer Leys dat de oorzaak van deze achteruitgang naar alle waarschijnlijkheid te maken heeft met de omstandigheden in de overwinteringsgebieden in Afrika (Sahel-zône) kan het volgende worden opgemerkt: m.b.v. het K.N.M.I. in de Bilt is door mij enig onderzoek gedaan naar de klimatologische omstandigheden in de Sahel-zône. Hieruit bleek dat er in 1983 relatief zeer weinig regen is gevallen in dit gebied.

Ook 1982 was te droog vergeleken met de voorgaande vijftien jaren. Deze gegevens ondersteunen bovengenoemde vermoedens van de heer Leys.

Nieuw is dit overigens niet; in de zeventiger jaren werd de droogte in de Sahel-zône ook al ten dele verantwoordelijk gesteld voor de achteruitgang van de Oeverzwaluw en andere insektenetende zangvogels (Cowley 1979).

Toen volgde een herstel.

Conclusies en aanbevelingen.

In 1983 kwamen in het Gooi e.o. 194-223 paren van de Oeverzwaluw tot broeden, verspreid over 7 kolonies. In 1984 waren dit er 110-130, verspreid over een drietal kolonies. De droogte in de overwinteringsgebieden, de Sahel-zône in Afrika, is waarschijnlijk verantwoordelijk voor deze achteruitgang. Om een te verwachten herstel van de stand te bespoedigen is het noodzakelijk om de twee permanente broedwanden goed te onderhouden. Speciaal geldt dit voor de Groeve Oostermeent, aangezien deze kolonie nog steeds een groot deel van de Gooise populatie herbergt. Bovendien is dit de enige broedwand die jaar in jaar uit bewoond wordt. In beide jaren vestigden zich kolonies in tijdelijke en onbeschermd zandwandjes. Ook hier bleek weer dat het risico van verstoring door bouwactiviteiten groot is, bovendien is het broedsucces vaak laag door de slechte staat van de wand. Om dit te voorkomen dienen nog enkele wandjes te worden aangelegd. In samenwerking met diverse instanties wordt hier momenteel met succes aan gewerkt.

Tot slot wil ik Frans Langendorff bedanken voor het feit dat hij in 1983 de Oeverzwaluwen van de kolonie Groeve Oostermeent telde!

Literatuur

1. Cowley, E. 1979. San Martin population trends in Britain, 1965-1978. In Bird Study 26: blz. 113-117
2. Dieperink, P.W. 1982. Zandzwaluw en natuurbeschermers: dankbare samenwerking wordt voortgezet. Korhaan 16(5): blz. 118-123.
3. U.S. Department of Commerce. 1982, 1983. Monthly Climatic Data for the World. Ashville, N.C.

Mededeling subgroep Avifauna

Van een zeer ijverig lid (E.Lam) ontvingen wij enige inventarisatierapporten. Geteld zijn in 1983: Elf wijken in de gemeente Hilversum (Kerkelanden, Kamrad, Oude Haven, Gemeente Begraafplaats, Kannesheuvel, Trompenberg, Nimrodpark, Diergaardepark, Raamweg en Boomburgbuurt en Raadhuisbuurt). Naast de algemene standvogels is het interessant dat Matkopmees en Kuifmees op diverse plaatsen als broedvogels zijn waargenomen en dat de Gekraagde Roodstaart zo goed als verdwenen is als broedvogel in Hilversum.

In 1984 zijn de volgende gebieden door Erik Lam geteld: Egelshoek e.o., Zonnestraal en Hoogt van 't Kruisbuurt in Hilversum.

Ook in deze gebieden werden vele leuke waarnemingen gedaan. Zo broedde o.a in Hoogt van 't Kruis buurt een Sperwer, 13 paar Kuifmees en mogelijke broedgevallen van Sijs en Boompieper.

Op Zonnestraal broedden maar liefst 53 soorten. Vermeldenswaard zijn hier Kleine Bonte Specht (2), Houtsnip (2), en als mogelijk e broedvogel de Zwarte Specht, Boompieper, Grasmus, Vuurgoudhaan, Wielewaal, Kruisbek en Appelvink.

Als laatste de Egelshoek e.o.. Dit gebied (althans de weiden) werd reeds in 1983 door R.van Beusekom geteld zodat een vergelijk mogelijk is.

De Watersnip in 1983 met 5 broedparen, in 1984 ook 4-5 broedpaar.

Ook Scholekster, Grutto en Tureluur zijn konstant gebleven doch bij de Kievit vinden we een groot verschil. In 1983 nog zo'n 64 broedpaar, in 1984 tussen de 36-45 broedpaar.

Resumerend: een waardevolle aanwinst wat betreft gegevens die zeker voor de Avifauna van het Gooi van grote waarde zullen zijn.

Als laatste dient nog vermeld te worden dat de verslagen er zeer verzorgd uitzien.

N.A.Klippel

Voor de vierde achtereenvolgende maal heeft in 1984 weer registratie van fenologische waarnemingen plaatsgevonden.

Jammer is alleen te moeten constateren dat dit maal slechts 19 leden van onze vogelwerkgroep aan deze fenologische registratie hebben deelgenomen.

Het juist interpreteren wordt door het lage aantal waarnemingen toch wel wat twijfelachtig.

Ondanks en rekening houdend met mogelijke twijfels mag toch gesteld worden dat in totaliteit de 1^e waarnemingen in 1984 wat vroeger hebben gelegen dan in 1983. Met name is dit het geval geweest bij de "vroeg" soorten.

Bij vergelijk met vorige jaren valt bij bijv. de Lepelaar en Kemphaan op dat de aankomst gemiddeld over de jaren ongeveer gelijk ligt.

Bij een soort als de Tjiftjaf waarbij toch een redelijk groot aantal meldingen plaatsvindt valt dit jaar de veel latere terugkomst op.

Zeer waarschijnlijk heeft hierbij het relatief koude voorjaar een rol gespeeld. Helaas moet gemeld worden dat waar in vorige jaren nog, zij het beperkt, waarnemingen van de Nachtegaal hebben plaatsgevonden er dit jaar geen enkele waarneming gemeld is.

Hopelijk is dit feit toe te schrijven aan het geringe aantal deelnemers.

De waarnemingen van de vorige jaren zijn echter nog geen aanwijzing dat toen deze soort ook in onze streek gebroed heeft.

Opvallend is dit maal dat in veel gevallen de allereerste waarneming plaats heeft gevonden in Zuidelijk Flevoland.

Aangetekend moet hierbij worden dat in vorige jaren veel van de allereerste waarnemingen nabij de Stichtse Brug hebben plaatsgevonden.

Dit onderstreept nog eens dat het Gooi en het aangrenzende gebied Zuidelijk-Flevoland een belangrijke schakel vormt in de trekroutes.

Een en ander betekent echter ook dat allereerste waarnemingen niet altijd betrekking zullen hebben op lokale broedvogels.

Een uitzondering hierop vormen wel bijv. de waarnemingen van de Lepelaar die bijna zeker betrekking zullen hebben op exemplaren van de kolonie in het Naardermeer of die in de Oostvaardersplassen.

Ingesloten vindt u een nieuw formulier voor 1985 hopelijk doet dit jaar een groter aantal leden mee.

Met dank aan diegene die hebben meegewerkt, te weten:

1.H.Bal-Kok 2.M.Beugelaar 3.J.W.v.Galen Last 4.H.Hardon 5.M.Hinterding
6.M.v.Houten 7.J.de Jonge 8.N.A.Klippel 9.P.Lodewijkx 10.J.Lodewijkx
11.H.R.Russer 12.H.M.Schoep-Elshove 13.P.Schut 14.A.Vermeule 15.O.Wildschut
19.E.Lam

subgroep Zuidelijk Flevoland: F1.G.Blok F2.M.Boshuizen F3.L.Verbenne

Incidentele waarnemingen:

Roodborsttapuit	4 april	E.lam
Tapuit	30 april	P.Lodewijkx
Wespendief	9 april	E.Lam
Georde Fuut	div.data	E.Lam en P.Lodewijkx
Parelduiker	div.data	P.Lodewijkx
Visarend	div.data	P.Lodewijkx

n.b. deze 3 laatste soorten horen eigenlijk in deze opstelling niet thuis aangezien het hier om duidelijke wintergasten handelt.

	1/3	6/3	11/3	16/3	21/3	26/3	31/3	5/4	10/4	15/4	20/4	25/4	30/4	5/5	10/5	15/5	20/5	25/5	30/5	4/6	9/6	14/6	19/6	
23.1																								4
22/25.2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F1
19.1 21.2	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	19
16.2	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	6
8.1	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	4
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F1,2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	4
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F1
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	10
12.2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	19
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F2,3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	4
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	6
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	9
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	15
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	6
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	14
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	10
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	9
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	9
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	12
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F3
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	19
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	F1,2
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	15
	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	19

- PURPERREIGER
- LEPELAAR
- BOOMVALK
- SCHOLEKSTER
- TURELUUR
- KEMPHAAN
- GRUTTO
- VISDIEF
- ZW. STERN
- TORTEL
- KOENOEK
- GIERZVALUW
- BOERENZVALUW
- OEVERZVALUW
- HUISZVALUW
- BOOMPIEPER
- GELE KWIKST.
- SPRINKH. RIETZ.
- SNOR
- KLEINE KAREK.
- BOSRIETZANGER
- GROTE KAREK.
- RIETZANGER
- SPOTVOGEL
- GRASMUS
- BRAMSLUIPER
- TUINFLUITER
- FITIS
- TJIFTJAF
- FLUITER
- GR. VLEGENV.
- BONTE VLEG.
- PAAPJE
- ZW. ROODST.
- GEKK. ROODST.
- BLAUNBORST
- NACHTGAAL
- VIELEVAAL
- ZOMERTALING

EEN IN RUSLAND GERINGDE KOKMEEUW(LARUS RIDIBUNDUS) IN HET NAARDERBOS

Hans Fuchs

Het gebeurt niet zo vaak dat ik een geringde vogel vind. De laatste keer is alweer tien maanden geleden, n.l. op 11 februari 1984. Tijdens de maandelijkse waterwild telling van het Gooimeer vond ik een dode geringde Kokmeeuw. Hoewel de vogel erg vers was, was hij toch al aangevreten, zodat de doodsoorzaak niet was vast te stellen. De vogel moest wel van ver weg komen, want op de ring waren russische letters te zien (zie fig.1). Natuurlijk was ik heel benieuwd waar in Rusland de vogel geringd was en daarom heb ik de ring naar het "Vogeltrekstation Arnhem" gestuurd.

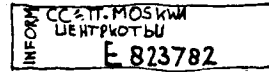
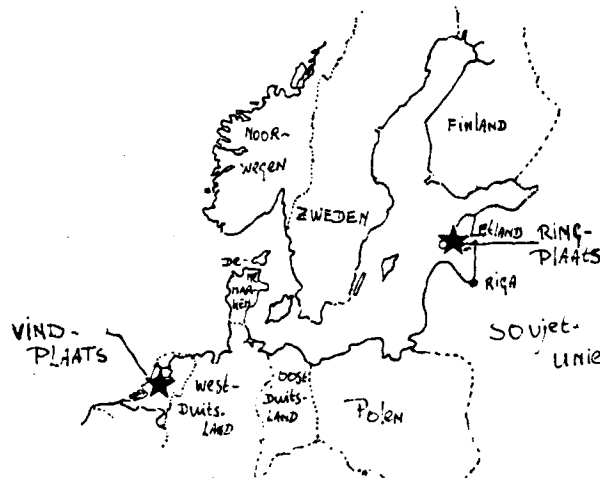

fig.1. De ring met russische letters

Samen met de ring werden gegevens als vogelsoort, vinddatum, vindplaats, conditie (vers, dood) en doodsoorzaak (onbekend) opgestuurd. In de brief heb ik verder gevraagd of de ring als souvenir kan worden teruggestuurd.

Met enkele weken kreeg ik antwoord (met ring) van het vogeltrekstation: de Kokmeeuw was als volwassen vogel geringd op 27 mei 1980, in Mersrags, Letland, Europees Rusland.(57.21 noorderbreedte, 23.08 oosterlengte) zie fig.2

fig.2 De ring en vindplaats v/d Kokmeeuw

Alle onvolwassen Kokmeeuwen zijn gedurende de wintermaanden uit onze regionen vertrokken in zuid-zuidwestelijke richting, vaak ver voorbij de Middellandse zee. Ook een groot gedeelte van de volwassen vogels uit West- en Zuid Europese populaties trekken in deze richting weg. Slechts een klein gedeelte van deze populaties overwintert ook in de broedgebieden. Gedurende de wintermaanden verblijven hier vooral veel broedvogels uit oostelijker en noordelijker gelegen broedgebieden zoals Zweden, Finland en Rusland. De gegevens van de geringde meeuw passen in dit beeld: de vogel is op 27 mei 1980 in het broedgebied (Letland) geringd. De winter van 1983-84 is de laatste keer dat de meeuw uit het broedgebied is weggetrokken om hier te overwinteren. Op 11 februari 1984 sterft de Kokmeeuw in het Naarderbos, hemelsbreed 1278 km van het broedgebied.

Samenvatting.

Op 11 februari 1984 is een pasgestorven Kokmeeuw (Larus ridibundus) gevonden in het Naarderbos (atlasvak 25-48). Deze meeuw is als volwassen vogel geringd op 27 mei 1980 in Mersrags, Letland, Sovjet Unie (coördinaten 57.21 N, 23.08 O). Deze gegevens passen in het beeld dat van de trek van Kokmeeuwen bekend is.

Het adres van het vogeltrekstation is: Vogeltrekstation Arnhem
Postbus 40
6666 ZG Heteren

VERSLAG VAN DE EXCURSIE NAAR HET LAARDER WASMEER, 14 OKTOBER 1984

Coby Westeneng

Terwijl de zon de najaarsnevel langzaam oploste en voor een heldere, stille herfstdag zorgde, opende Jelle Harder voor ons het hek van het Laarder Wasmeer. We waren met 24 mensen gekomen om dit bijzondere natuurgebied te verkennen.

Eerst wil ik even iets over het gebied vertellen voor ik ga schrijven over de vogels, die wij er zagen en hoorden. Het gebied is $\pm$ 85 ha groot, met $\pm$ 30 ha water. Z'n naam kreeg het doordat er vroeger de schapen van de Gooise heide in gewassen werden. Het was toen helder, voedselarm water. In 't begin van deze eeuw werden de meren gebruikt als afvalvat voor riool- en industrieafvalwater van Hilversum, met alle gevolgen vandien. Immers in dátwater komen wél voedsel stoffen voor. Het gehele biotoop veranderde, zowel in als rondom het water. Erkwam vis en daarmee vogels, die van vis leven. Maar teveel voedselrijk water en menselijke activiteiten vervuilde en verontrustten het gebied in de vijftiger jaren zodanig, dat in 1958 het terrein afgezet werd en er geen afvalwater meer geloosd werd. Daardoor is het nu een rustig en "schoon" gebied, waar veel vogels broeden en nog veel meer soorten zijn waargenomen. Ook (beschermde) planten, als klokjesgentiaan en zonedauw zijn er aanwezig.

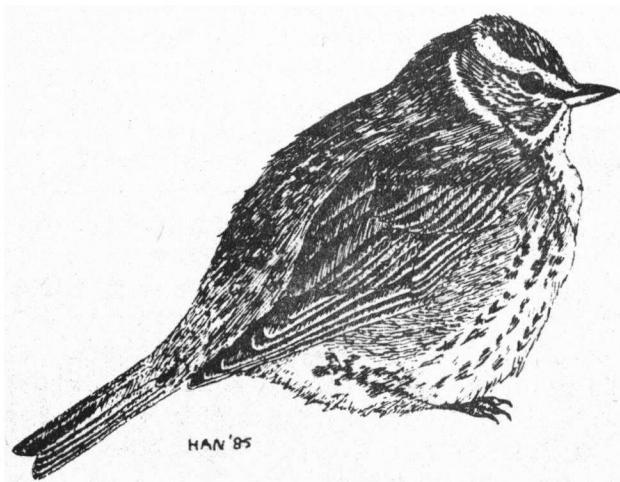
Tijdens onze wandeling zagen en hoorden we ongeveer 40 soorten vogels. Er waren volop Kramsvogels en Koperwieken aan het trekken, zodat we ze duidelijk konden zien en horen. Ook de Waterral hoorden we enkele malen. Ik weet alleen van een plaatje hoe dat beestje er uitziet. Jammer, ik zou hem zo graag eens echt willen zien.

Op een bepaald moment werd er een Sperwer opgejaagd door een stelletje Zwarte-kraaien. Deze mooie snelle stootvogel werd door iedereen duidelijk waargenomen. Ook een Buizerd zagen we z'n prachtige capaciteiten om op thermiek te vliegen vertonen. Ondertussen werd ook nog de eerste Watersnip, die er dit jaar gezien is, opgeschrikt door onze belangstelling. Net als een IJsvogel. Ik liet me vertellen dat het de derde van deze eeuw was, die er werd gezien.

Bovendien zagen we volop Futen, Dodaars, Wintertaling, Slob-, Kuif-, en Wilde eenden en hoorden we Goudhaantjes, Matkoppen, Zanglijsters en Veldleeuwerikken. Een willekeurige greep uit alle soorten.

Later waren we nog even in de hut, waar we heel duidelijk zichtbaar een Havik in een boom zagen zitten. Waarschijnlijk was het een jonge vogel: er was bruin aan zijn lijf. Het was in ieder geval een waardig slotnummer.

Al met al een heel plezierige en leerzame excursie.

BLAUWE REIGERS EN GEELGERANDE WATERTORREN

Dick A. Jonkers

Bij een bezoek aan het landgoed Einde-Gooi ontdekte ik tussen het gras onder een groepje oude grove dennen een aantal braakballen. Door de grootte misleid vatte eerst de gedachte post met braakballen van een Bosuil te doen te hebben. Er lagen er echter tientallen en ze waren te pluizig. Dus toch afkomstig van Blauwe reigers al waren ze dan klein.

Omhoog kijkend waren hier en daar ook witte ka(1)kplekken op takken te ontdekken. Kennelijk een slaapplek van enkele Blauwe reigers. Waarschijnlijk een groepje overwinterende dieren die in de Egelshoek of de polders Achtienhoven en Westbroek foerageerde. Voor zover bekend liggen de dichtsbijzijnde kolonies op hemelsbreed ca. 3 km afstand in Maartensdijk en Loosdrecht (Blok en Roos 1977).

Op zich is de aanwezigheid van zo'n slaapplek niets bijzonders.

Uit de braakballen staken echter opvallend veel dekschilden van kevers naar buiten en het was pas 15 maart. Nieuwsgierig geworden naar het fenomeen dat zich hier manifesteerde werden alle intacte verse braakballen (34 exemplaren) verzameld. In het uiteen gevallen andere braakbalmateriaal dat bleef liggen zaten geen keverresten; de verzamelde braakballen waren dus betrekkelijk kort voor de vinddatum opgebraakt.

Een bezoek in augustus leverde geen nieuw materiaal meer op; er lagen slechts vergane resten.

Het uitpluizen van de braakballen leverde behalve de opvallende grote insecten ook nog een aantal andere prooidieren op (tabel 1).

tabel 1. Aangetroffen prooidieren in braakballen van Blauwe reigers (Ardea cinerea).

n=34

Mol (Talpa europaea)	1 ex
Spreeuw (Sturnus vulgaris)	1 ex
Geelgerande watertor (Dijtiscus marginalis)	143 ex
Watertor (Dijtiscus spec.)	4 ex
Watertor larf (Dijtiscus spec.)	4 ex
Pikzwarte watertor	1 ex
Spinnende watertor (Hijdrophilus piceus)	1 ex
Watertor larf (Hijdro spec.)	1 ex
Waterroof kever (Agabus spec.)	1 ex
Loopkever (Carabus spec.)	1 ex
Loopkever (Pterostichus spec.)	1 ex
Lieveheers beestje (Coccimella septumpunctuata)	4 ex

In de tabel vallen onmiddellijk de grote aantallen geelgerande watertorren op. Gewoonlijk vormen vis en zoogdieren (o.a. veldmuis en mol) het hoofdbestanddeel van het menu (Bauer en Glutz von Blotzheim 1966, Witherby et al. 1965).

In het laatste werk worden watertorren (Dijtiscus) met name genoemd.

Muller (1984) onderzocht een groot aantal magen van Blauwe reigers en vond in de winter in 56% hiervan resten van insecten. Meer detail informatie wordt verschaft door Hibbert-Ware (1940). Zij vermeldt, zonder in te gaan op de periode waarin de braakballen werden gevonden dat in braakballen van een reigerslaapplek resten van deze soort overvloedig aanwezig waren.

Het belang dat geelgerande watertorren in het insecten voedsel van Blauwe reigers vertegenwoordigen wordt aangegeven door Creutz (1964).

Uit het bovenstaande valt te concluderen dat geelgerande watertorren wel min of meer geregeld worden aangetroffen, en in het insecten aandeel van het voedsel een belangrijke component kunnen vormen. Dat deze waterroofkevers niet meer worden aangetroffen - het zijn tenslotte in het oog lopende grote dieren - zou veroorzaakt kunnen worden door hun afweermecanisme.

In het nauw gedreven scheidt de geelgerande watertor een melkachtige, onaangenaam smakende en sterk ruikendevloeistof af. Het levert ook zenuwgif dat gebruikt wordt om kleine prooidieren als vissen, kikkers en insecten te bedwelmen of te doden.

De afweer tegen pretadoren lukt niet altijd; er schijnen moeras- en watervogels te zijn die wachten tot de dieren hun afweermiddel hebben gebruikt en dan toeslaan.

Nauman (1955).

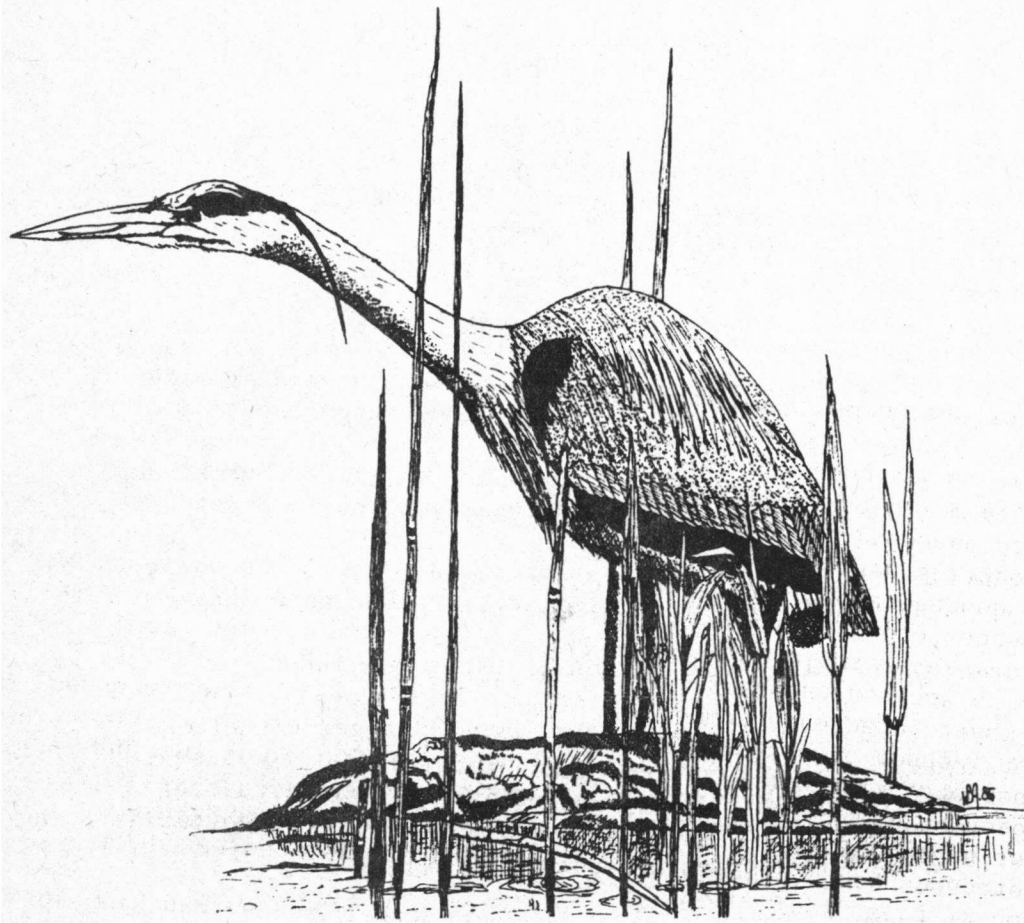
Daarmee is slechts een deel van het verschijnen in de gevonden braakballen verklaard. De reigers zouden zelfs een vorm van specialisatie hebben kunnen ontwikkeld. Blijft toch nog altijd de talrijkheid in dit deel van het jaar; het was immers nog maar net aan het einde van de winter.

Reeds in de herfst zoeken geelgerande watertorren plantenrijke wateren op waarin bij dichtvriezen nog veel zuurstof aanwezig is (Wesenberg-Luns in Nauman 1955). Dit biotoop is in de omgeving rijkelijk voorhanden. Verder overwinteren ook exemplaren in slootkanten (mond. med. Higler).

Uit de K.N.M.I. weer overzichten blijkt dat de winter o.h.a zacht was en er begin maart een periode was met fraai weer en zonneschijn.

Voorlopig houd ik het er maar op dat de combinatie van alle factoren tot een gericht zoekgedrag naar halfactieve geelgerande watertorren met een nog slecht werkend afweersysteem heeft geleid. Dit zou de aanwezigheid van zoveel exemplaren in de braakballen kunnen verklaren.

Mijn speciale dank gaat uit naar Dhr. v.d. Bund die de determinatie van een aantal insecten fragmenten uitvoerde.

Geraadpleegde literatuur:

- 1 Bauer, K.M. en Glutzvon Blotzheim, U.N. 1966: Handbuch der Vögel Mitteleuropas Band 1 Gaviiformes-Phoenicopteriformes. Frankfurt am Main.
- 2 Blok, A.A. en Roos, M 1977: Blauwe reiger census 1970-1976. Vogeljaar 25 (5): 205-222.
- 3 Creutz, G.1964: Ernährungsweise, Nahrungsauswahl und Abwehr des Grauweihers (*Ardea cinerea*). Zool. Abhandlungen. Mus. Tierk. Dresden 27 (3): 39.
- 4 Hibbert. Ware, A. 1940: An investigation of the Pellets of the Common Heron (*Ardea cinerea cinerea*). Ibis 40: 433-450.
- 5 Müller, R. 1984: Magenuntersuchungen an Graureiher *Ardea cinerea*. Der Ornithologische Beobachter 81 (2) 159-163.
- 6 Naumann, H.1955: Der Gelbrandkäfer. Lutherstadt.
- 7 Witherby H.F. et al 1965 handbook of British Birds. Vol.111: Hawks to Ducks London.

EEN "KRUISBEK"-SCHOLEKSTER IN HET VECHTPLASSENGEBIED

R.G.Moolenbeek

Tijdens de wekelijkse vogeltelling op 19 december 1982 in het Vechtplassen-gebied zagen W.Leurs en ondergetekende in de Noordpolder beoosten Muiden een Scholekster. Op zich al een leuke waarneming voor de maand december, temeer ook omdat het licht vroom (-1°C). De vogel liep in de luwte van een boerderij daar waar de plasjes niet geheel bevroren waren. Toen wij dichterbij kwamen zagen wij dat de snavel een afwijking vertoonde. De ondersnavel was naar rechts gebogen en stak ca. 2 cm uit. De vogel was in winterkleed. Winterwaarnemingen in het Gooi en Vechtplassenengebied zijn schaars. Het lijkt aannemelijk dat deze vogel door zijn "handicap" gedwongen was van zijn normale leefpatroon af te wijken.

Onlangs verscheen een artikel over snavelvormen bij de Scholekster (Swennen et al., 1983) waarin ook snavelafwijkingen worden besproken. Hieruit mogen we opmaken dat een afwijking van deze omvang tot de zeldzamere gevallen behoort. Kleine afwijkingen komen regelmatig voor (bij ongeveer 5% van de door Swennen onderzochte vogels). In het in maart verschenen nummer van *Limosa* (jrg. 56(4)) vermeldt Jukema (1984) het voorkomen van een nagenoeg identiek geval in Harlingen. Helaas wordt niet vermeld op welke wijze de snavelhelften elkaar kruisten, doch de bijgevoegde foto doet vermoeden dat ook hier de bovensnavel naar links draaide en de ondersnavel iets naar rechts. Natuurlijk vraag je je dan af of het hier mogelijk hetzelfde beest betrof. Jukema, zich baserend op Hulscher (1983) vermeldt een dagelijkse groei van gemiddeld 0.4 mm. Dat wil dus zeggen dat in de tussenliggende 383 dagen de snavel 10.64 cm gegroeid zou zijn. Slijtage door normaal foerageren lijkt uitgesloten omdat zowel het boren in de grond als het openhakken van mollusken onmogelijk lijkt met zo'n snavelafwijking. Vermoedelijk gaat het hier dus om twee verschillende vogels.

- Jukema, J. (1984). Scholekster *Haematopus ostralegus* met gekruiste snavelheften. *Limosa* 56(4):259-260.
- Swennen, C. et al. (1983). Differences in bill form of the Oystercatcher *Haematopus ostralegus*; a dynamic adaption to specific foraging techniques. *Neth. J. Sea Res.* 17(1):57-83.

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: L. Reddingius

- Argus, Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 9 no 4, november 1984: loodvergiftiging bij watervogels-liever geen haas met kerst-duikendjacht op het IJsselmeer-de hamster in Nederland-van moeras-bever tot beverrat-Brandganzen, bontgekleurde nomaden.
- Aythya, VWG der NJN, jrg 23 no 3, oktober 1984: opvallende voorjaarstrek langs de kust van Zeeuws-Vlaanderen-Een laagwatertelling op Terschelling 11.8.1984-Terschelling: hoogwatertelling 11.8 en 18.8.1984-VWG en DBA: Goudhaantjes of Pallas' Boszangers?.
- Cultuurrijp, personeelsorgaan v.d. RIJP, jrg 20 no 11, december 1984.
- Ficedula, Twentse VWG, jrg 13 no 3, september 1984: verslag 8^e ringseizoen (1983/84) ringstation overdinkel-nestkastenverslag 1984-tekening Gierzwaluw nestkast-waarneming van een Steppenarend boven Denekamp.
- De Fitis, VWG Haarlem e.o., jrg 20 no 4, 1984: Blauwe Reigerkolonie 1984-Cap Gris Nez-Cetti's zanger broedde wellicht in gebied "De Glip" in Heemstede.
- De Gierzwaluw, KNNV/VWG Amsterdam, jrg 22 no 3, 1984: Plan voor heliophthaven op kop van de Oostelijke Handelskade-broedvogelinventarisatie Eendrachtspolder-de Amsterdamse gorzen.
- De Graspieper, samenwerkende VWG's N.H., jrg 4 no 4, 1984: waarnemingen van de Beflijster in N.H. in 1982 en 1983-de Visarend in N.H. in 1982 en 1983-onderzoek aan Graspiepers in de jaren 1976 tot 1979-hoge dichtheden en clusters van nesten bij Kievit en Grutto in het Rietbos bij Schagen-kopruï van de Kokmeeuw in Alkmaar.
- Knipselkrant, Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 9 no 5, 5.11.1984: div. onderwerpen, w.o.: het opsporen van wild geeft het meeste plezier-koningin grootste wildleverancier.
- De Meerkoet, Natuur-en Milieufederatie Wierhaven, jrg 8 no 3, 1984: knelpunten bij locaties voor kerncentrales-jagers zijn klaplopers.
- Mens en Vogel, Belgisch info-blad voor studie en bescherming v.d. Europese fauna, jrg 22, 3^e kwartaal 1984: beteugeling en reddingsakties(overtredingen vogelbeschermings-of jachtwetten)-uit het verleden: spechten.
- De Mourik, VWG Rijk van Nijmegen e.o., jrg 10 no 3, 1984: bekentelling-reisverslag Spanje.
- Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 8 no 11, november 1984: mestoverschotten in Nederland-electriciteit uit warmte/kracht en wind-energie-natuurbehoud hangt af van economische processen.
- idem, jrg 8 no 12, december 1984: diepe ontwatering beneden peil-Wester-schelde: laatste open zeearm vervuult.
- Natuur Nabij, IVN Eemland, jrg 12 no 5, december 1984: dassen in de regio ?.
- Vanellus, bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 37 no 5, september-oktober 1984: het gehele nummer is gewijd aan de blauwgraslanden in Friesland.
- idem, jrg 37 no 6, november-december 1984: steltloper trek in de omgeving van Eernewoude-"nazorgjaar" 1984-jacht op schadelijk wild.
- Vogels, Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, jrg 4 no 24, november-december 1984: Groenling-voertafelplezier-Schreeuwarend-de Papegaaiduiker-wilde vogelstemmen boven wijde verten (Kraanvogels,L.R.)-die vermetelee Merel.
- idem, jrg 5 no 25, januari-februari 1985: Zilvermeeuw-"ik wou een paar vogel-tjes vangen voor mijn volière"-de Blauwe Reiger- de Waterral op winter-visite-kleuren in de winter-Bharatpur, een watervogelparadijs in India-toen de ganzen nog aan de bomen groeiden.

VELDWAARNEMINGEN

Samengesteld door Jos de Jonge

Roodkeelduiker	1	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
Dodaars	5	16-11	Tienhovenskanaal/Egelshoek	JJ
Dodaars	6	20-11	Luie Gat 's Graveland	AP/GR
Dodaars	2	2-12	Hilv.kanaal Kortenhoef(w)	AV
Dodaars	1	26-12	Naarderbos	JBh/PHp
Kuifduiker	1	6-10	Voor Muiderzand	EL
Kuifduiker	2	19-12	Stichtse Brug	AV
Roodhalsfuut	1	9-12	Lelystad-Haven	MH/PH
Aalscholver	15	26-12	Gooimeer Oud Naarden	JBh/PHp
Roerdomp	1	13-12	Gooimeerkust Huizen	AP/GR

Purperreiger	1	18-11	Naardermeer	JMK/CK/J
Lepelaar	2	7-10	Holl.Brug Muiderberg	PSc
Grauwe Gans	±75	10-12	Loenderveense Plas	JJ
Kleine Zwaan	70	19-10	Aetsveldsepolder Weesp	JG
Kleine Zwaan	19	1-11	Broekerpolder	OW
Kleine Zwaan	25	10-11	Gemeenschapspolder Weesp	OW
Kleine Zwaan	±300	19-11	Eempolder-N	AP/GR
Kleine Zwaan	14	22-12	Gooimeer Oud Naarden	JBh
Bergeend	6	26-12	Gooimeer Oud Naarden	JBh/PHp
Nijlgans	2	13-12	ZW v.Breukeleveense Eendenkooi	JJ
Wintertaling	62	13-11	Kortenhoefse Plassen West	AV/ND
Krakeend	1mn.+lvr.	10-12	Egelshoek H'sum	AV/ND
Krakeend	±20	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U

Smient	+2000	15-12	Loenderveense plas	HR/exc.U
Pijlstaart	7	9-12	Knardijk hut	MH/PH
Tafeleend	+400	15-12	Waterleidingplas	HR/exc.U
Witoogeend	lmn.	1-3-12	Vestinggracht Naarden	WK
Brilduiker	5	9-11	Spiegelpolderplas N.den Berg	JG
Brilduiker	17	9-12	Oostvaardersdijk	MH/PH
Brilduiker	+10	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
Nonnetje	+30	9-12	Lelystad-Haven	MH/PH
Nonnetje	+10mn.+lvr.	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
Nonnetje	10vr.	26-12	Naarderbos	JBh/PHp
Middelste Zaagbek	lvr.	26-11	5 ^e Plas Loosdrecht	HR
Grote Zaagbek	36	18-11	Naarderbos (surfplas)	PSc/RI
Grote Zaagbek	8	1-12	Huizer Haven	AP/GR
Grote Zaagbek	+25	15-12	Waterleidingplas	HR/exc.U
Visarend	1	6-10	Hollands Hout Lelystad	EL
Sperwer	1	10-11	Dammerkade Ankeveen	CR
Sperwer	2	18-11	Naardermeer	JMK/CK/J
Sperwer	1	16-12	dakkapel ZW Hilversum	CN/MN
Ruigpootbuizerd	1	6-10	Hollands Hout Lelystad	EL
Buizerd	5	2-11	Zouthuisje Hilv.straatweg Baarn	
Buizerd	1	21-12	Bantam	JBh/PHp
Buizerd	1	26-12	einde Zuiderzeepad Gooimeer	JBh/PHp
Blauwe Kiekendief	lvr.	13-10	Stichtse Brug	EL
Blauwe Kiekendief	2vr.	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
Blauwe Kiekendief	lvr.	16-12	Kromslootpark	JBh/PHp
Patrijs	8	30-11	Blukheide H'sum	GR
Kraanvogel	107	15-11	Holl.Brug Muiderberg 11.00 uur	KE
			Maarssen 11.40 uur	HR
			Vleuten/De Meern 11.45 uur	JdH
Waterral	1	13-12	Eendenkooi (oostzijde)Breukeleveen	JJ
Waterral	4	18-11	Naardermeer	JMK/CK/J.
Waterral	1	3-1	Lambertszkade Loosdrecht	JJ
Goudplevier	+1500	19-10	Aetsveldse polder Weesp	JG
Goudplevier	37	11-11	Lambertszkade (ov)	HRe.a
Goudplevier	60	3-1	Stichtse Brug (ov)	AV/ND
Zilverplevier	12	10-12	Egelshoek H'sum	AV/ND
Kievit	+3000	19-10	Aetsveldse polder Weesp	JG
Bonte Strandloper	+20	14-11	Stichtse Brug	EL
Kemphaan	5	13-10	Stichtse Brug	EL
Groenpootruiter	1	2-12	Lambertsz kade	AV
Witgatje	1	18-11	Nwe Keverdijkse polder	JMK/CK/J
Grutto	+60	13-10	Stichtse Brug	EL
Rosse Grutto	1	14-11	Stichtse Brug	EL
Wulp	+900	13-10	Stichtse Brug (slaapplaats)	EL
Wulp	6	19-10	Aetsveldse polder Weesp	JG
Houtsnip	1	14-11	Steenakker Blaricum	EF
Houtsnip	1	10-12	omg. Bierweg Blaricum	EF
Watersnip	+25	18-11	Nwe Keverdijkse polder	JMK/CK/J
Watersnip	2	25-11	Hoorneboegse Hei (met plasjes)	JJ
Watership	1	6-1	Egelshoek H'sum	JJ
Kluut	15	9-12	Blocq van Kuffeler	MH/PH
Zwarte Stern	ljuv.	24-10	Gooimeerdijk	JG
Reuzenstern	2	23-9	Holl.Brug Muiderberg (ov)	OW/PB
Visdief	ljuv.	2-10	Loenderveense Plas	HR
Bosuil	2	10-12	Breukeleveense Eendenkooi	AV
IJsvogel	1	19-11	Tienhovenskanaal/Egelshoek	JJ
IJsvogel	1	5-12	Spanderswoud H'sum	JBh
IJsvogel	1	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
IJsvogel	1	29-12	Fort Ronduit Naarden	AV
Zwarte Specht	1	18-11	Spanderswoud H'sum	EL
Kleine Bonte Specht	lmn.	21-12	Bantam	JBh/PHp
Kuifleeuwerik	2	27-11	Zwembad H'sum noord	ND/BD
Grote Gele Kwikstaart	1	4-10	Egelshoek (polder)	EL
Grote Gele Kwikstaart	1	15-10	v.Lenneplaan H'sum	EL
Zwartkop	lvr.	18-11	tuin v.Lenneplaan 6 H'sum	EL
Tjiftjaf	2	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc.U
Koperwiek	22	2-12	Hoogt van 't Kruis H'sum	ND/BD
Grote Lijster	2	7-12	Corversbos H'sum	AV
Grote Lijster	2	9-12	Eempolder-Z	ND/BD

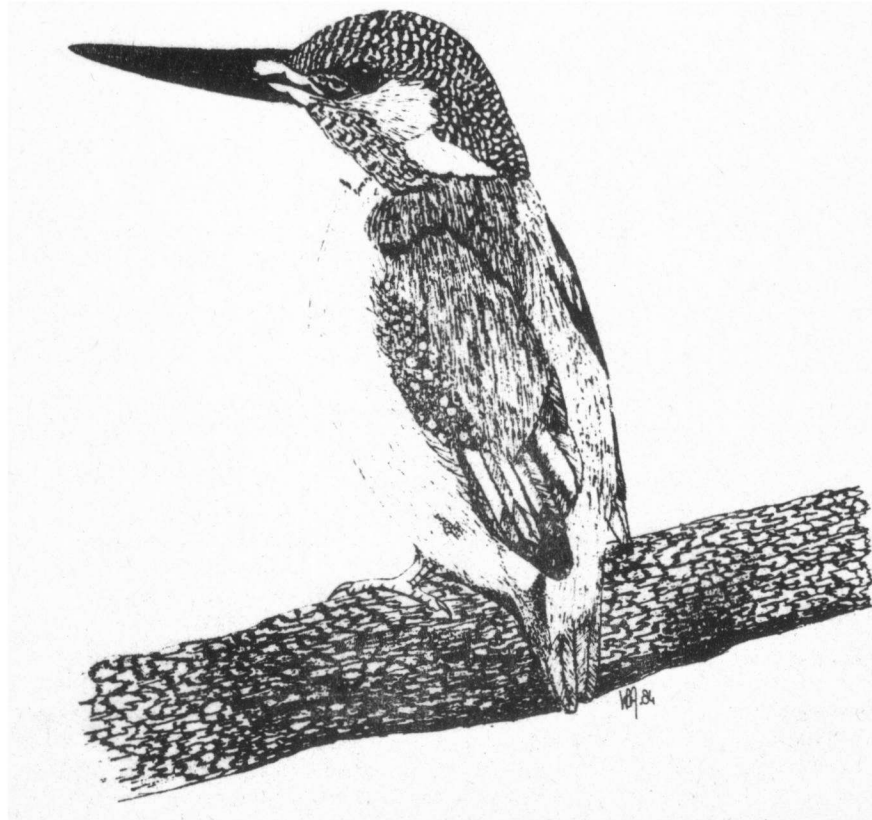
Baardmannetje	4	18-11	Naardermeer	JMK/CK/J
Baardmannetje	+10	15-12	Waterleidingplas Loosdrecht	HR/exc
Baardmannetje	2mn.+2vr.	26-12	Gooimeerkust omg. Oud Naarden	JBh/PHp
Geelgors	1	12-10	Hoorneboeg (ov)	EL
Sneeuwgorst	1	17-11	Muiderzand	PSc
Keep	13	12-10	Hoorneboegse hei (ov)	EL
Groenling	32	11-12	Verdeelweg H'sum	ND/BD
Sijs	28	2-12	Hoogt van 't Kruis H'sum	ND/BD
Frater	15	14-11	Stichtse Brug	EL
Goudvink	lpr.	10-12	Laarder Wasmeer	GR
Goudvink	lpr.	22-12	einde Zuiderzeepad Gooimeer	JBh
Roek	3	18-11	Nwe Keverdijkse polder	JMK/CK/J
Bonte Kraai	1	10-12	Egelshoek H'sum	AV/ND

Erratum nr6 pag.145 (tweede Groene Specht regel):

Groene Specht	1	17-10	Oud Naarden	JBh
Kleine Bonte Specht	1	15-7	Kromme Rade 's Graveland	CR

Dank aan de volgende waarnemers:

JBh-J.W.Boerhout	PHp-P.Helsper	AP -A.Pluister
PB -Peter Betlem	RI -R.v.Iperen	CR -C.M.T.I.Rosier
BD -B.Dwars	JJ -J.Jonge	GR -G.Rieken
ND -N.Dwars	J -Jacco.....	HR -H.Russer
KE -K.Eigenhuis	CK -Chiel Kuijl	PSc-P.Schut
EF -E.Frater Smid	WK -W.K.Kraak	AV -A.Vermeule
JG -J.W.v.Galen Last	EL -E.Lam	OW -O.Wildschut
JdH-J.de Haan	JMK-J.Mekel	exc.-excursie Vogelwacht Utrecht
MH -M.Hinterding	CN -C.v.Nigtevecht	
PH -P.Hinterding	MN /M.v.Nigtevecht	

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : H.Hardon, Dotterbloemlaan 39, Baarn, tel. 02154-18804
Sekretaris : P.Dieperink, Wagenstraat 19, Utrecht, tel. 030-520491
Penningmeester : L.Mudde, Slauerhoffstraat 6, Weesp, tel. 02940-11683

Kontaktpersonen

Avifauna : R.G.Moolenbeek, A.Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
Eempolders : R.A.Kole, R.Jacobsstraat 28, Bunschoten, tel. 03499-2303
Nestkasten : J.Mekel, Siriustraat 23, Hilversum, tel. 035-858955
H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, Hilversum, tel.035-10834
Propaganda : H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, Hilversum, tel.035-10834
Vogelcursus : F.v.Klaveren, Berkenhof 3, Kortenhoef, tel. 035-61426
contr. Vogelwet: R.G.Moolenbeek, (zie boven)
Korhaan : A.Stoker, Gabriëlgarde 42, Kortenhoef, tel. 035-62478
Vogelasyl : B.v.Ingen, J.v.Schimmelstraat 6, Naarden, tel. 02159-45658
Z. Flevoland : G.Blok, Schapenmeent 109, Almere-Haven, tel. 03240-16101
Excursies : J.J.M.Hardon-v.Velsen, Dotterbloemlaan 39, Baarn, tel.02154-18804

Inzenden waarnemingskaartjes

J. de Jonge, Van Brakellaan 26, Hilversum, tel. 035-17672

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G.Moolenbeek
Bussum/Naarden : L.Reddingius, Gr.W. de Oudelaan 22, tel. 02159-42508
Hilversum : J. de Jonge

Contributie : f 20,- per jaar, huisgenootlid f 7,50, Vogeljaar f 17,60

Gironummer : 2529179 t.n.v. penn. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp